

ОСЬ, ЩО МАЄ КАПІТАЛІЗМ НА СВОЇМ СУМЛІННІ.

Наслідком капіталістичного устрою з одного боку рознуєта і гоївність а з другого боку біда і нужда. І одно і друге шкідять людям, бо попадають в чим раз гірше п'янство, як ось приміром в самім Вінніпегу. Робітник вимушений до найдалших консеквенцій, а як лиш роздобуде 10¢, зараз іде до готелю, або по простому сказати шинквасу і поспієдних тих 10¢ віддає за смердячій плив, щоб лиш задурити собі голову та не дивитись на нужду своєї жінки і дітей. З часом розумієсь він стає налоговим п'яком і навіть тоді коли має спрмогу заробити на кусок хліба для самого себе та своєї семіі валиєсь по готелях як безрога.

Шампани і вина не мають таких вбійчих наслідків для тих, що їх пють, як горівка для своїх приклонників [нуждарів]. Бо ті що пють вина і шампани лучше кормлять ся а з рештою і япитки менше шкідливі.

Капіталізм змушує робітників до взаємної конкуренції. Тому платня спадає і робітник не може заплатити собі вигідного помешканя та доброї їжі.

Сотки немовлят умирають на руках своїх матерей, які за багато працюючи і самі не маючи належної поживи не можуть дати її своїм вемовлятам. Умирають они також тому, що не з хоронені від зимна та протягів і полишені цілий день без опіки матерій, які мусять іти на зарібки.

Сотки дітей робітників умирають не маючи здорової поживи. Лише ті, що від уродження мають свільний організм остають ся.

Много робітників і жінок передчасно умирає насльідком тяжкої праці, журби і нужди.

Сотки робітників попадають в хоробу, бо за довго працюють а пожива їх за мало поживна. Капіталісти їдять що найліпше, робітники знов що найтанше і найгірше.

Лихий розділ праці, який тепер існує, розриває родинне житє. Много робітників опускають свій дім, жінку і діти незнаючи чи зможуть они помагати своїй семіі в дома та достарчати для нїєї поживи.

Під панованєм капіталізму повстають дуже часто супружества без любови, лише для хліба та грошей, так що людина продає себе за гроші.

Капіталізм витворює неморальність і проституцію, яка ширить ся переважно по великих містах.

Капіталізм примушує родичів висилати своїх дітей на роботу до фабрик, де вшчить їх тіло і душу. Дитина місто йти до школи і розвивати свій ум, щоб пізніше стати порядним горожанником, мусить йти до фабрики і заступає місце дорослого мушци на мізерну платню. Се є насльідком „вільної конкуренції“.

Капіталізм настроє ворожо одних робітників проти других. Він вбиває тебе робітнику і нуждає коли лиш йому забажає ся.

Капіталізм, щоб продовжити своє панованє має на поміч гвери і багнети, які переважно носять сині робітники. Він забирає молодих сильних людей, котрі місто працювати на хліб стають ся татарам цілого суспільства. Капіталізм забирає ваших синів та товаришів узброює їх, а вразі коли ви виходите на страйк виминаючись більшого куска хліба, все лають їх щоб вас вбивали, як се не раз вже случалось.

Капіталізм змушує робітників голодувати тоді, коли нові продукта витворюють ся, коли средства поживчі гниють по складах та шпикларах.

Капіталізм спричинює всяку біду і нужду у робітників. Він спричинює безробітє, стримує цивілізацію і культури, а жене вас впрест до відвічної темноти та нужди.

Тому ми товариші робітники мусимо стати всі як один в ряди соціал демократії і повалити сей кривдячий нас лал.

Робітник в боротьбі не має нічо до страти хіба одну неволю та нужду, яку тепер зносять.

Хто є соціаліст?

- 1) Хто належить до соціал демократичної партії,
- 2) визнає програму партії,
- 3) сю програму після своїх сил ширить,
- 4) партію морально і матеріально спмагає,
- 5) належить до своєї фахової [заводової] організації.

Хто не належить до соціал демократичної партії?

а) Хто виступає проти програми партії, хто проти інтересів фахово зорганізованих робітників провинить ся, або

б) хто допустить ся якого нечесного діла, як може виповнювати її обовязки?

Хто хоче освоїти собі програму партії, мусить її наперед пізнати. Тому кождий член партії мусить її мати у себе і так її навчитися, щоби в кождому випадку міг її доказати.

Як маємо ширити основні засади програма партії?

а) Коли устно агітуємо і ширимо партійні

виання, б) коли пильно ходимо до товариств і на збори та віча,

в) коли стараємо ся про розвій організації,

г) коли скликаємо збори і закладаємо товариства.

Кождий член партії повинен так починати агітацію, що устно ширить основні засади партії. Таку агітацію може всюди вести. В робітні, на фабриці, в копальні, під час праці, при забаві, під час подоржжі, на прогулях та взагалі при кождій нагоді. А навіть і тоді, як дорога веде до церкви. Всюди, де збереть ся більше людей, можемо устно агітувати. Не треба се так розуміти, що треба на кождому кроці кричати: „Я червоний соціаліст“, — бо таким пустим говоренєм тільки відстрашуєть ся людей.

Не будь також влізливим; до бесіди вибери собі відповідну пору. Не говори про такі теми, які твої співбесідники не можуть зрозуміти, або яких ти сам добре не розумієш.

Не насльідуй сліпо другого, але говори сам своїми власними словами.

Не вживай чужих слів, яких у щоденному житю не вживають.

Не говори тільки сам, але нехай і другі говорять. Своєюмо бесідникови відповідай усе річево, не будь нечестивий, або крикливий, нікого не обиджай. Не марнуй багато часу на таких, яких саме матеріальне і політичне положенє пхає до другої партії.

Так як устно агітуємо, так мусимо й ширити видаєня партії. Тримай коло себе завжди газетку, відозви, брошури, щоби їх можна роздавати або позичити.

Постарай ся, щоби кождий, хто належить до соціал демократичної партії, читав і передплачував головний орган партії.

Агітуй, щоби люди ходили на віча та щоби політична і фахова організація повискувала як найбільше членів.

Партії помагаємо матеріально, коли точно платимо партійний податок та стараємо ся про се, щоби кождий член партії також точно платив партійний податок і коли крім того при кождій нагоді не забуваємо на партійний фонд. Підчас збірок не звертай ся безнастанно до тих самих товаришів, про яких знаєш, що й так виповнюють свої обовязки. Уважай, щоби таке збираєне не перемінило ся в жєбраннє. Памятай бути все звичливим.

Хто шкідить і почано прислугуєть ся соціал демократичній партії?

Сей, що обкраде або ошукає робітничу організацію, або буде зрадником на услугах поліції або ворожой партії; хто зрадить солідарність зі своїми співтоваришами, — одним словом хто прогрішить ся проти робітничої справи. Член буржуазної партії не може належати до соціал демократичної партії.

Соціал демократ не може бути членом такого товариства, що бореть ся проти основних змагань соціал демократії.

З буржуазними партіями можна тільки тоді йти в виборчій боротьбі, коли треба повалити реакційного, спільного, насильного ворога. Про се рішає егзекутива партії, ніхто з товаришів не сміє сього зробити на свою руку.

До несоціалістичного товариства або організації соціал демократови не міжно належати.

Після сього нехай поступає кождий член партії.

Др. Вогумір Шмерель

Переклад з чешкої мови К. Голіцинська.

СОЦІАЛ - ДЕМОКРАТІЯ, СУСПІЛЬНА ГІГІЕНА І ОХОРОННЕ ЗАКОНОДАВСТВО.

Що до суспільної гігієни, соціал демократія вимагає завелена державної і громадської організації лікарської служби, безплатної лікарської помочи й ліків.

Коли лікарська поміч має стати безплатною, то лікарство не має бути ремеслом, а урядом, лікар не має бути залежним від гонорара своїх пацієнтів, а яко урядник має доставати платню з суспільних средств. Тільки при таких умовах лікар не буде дивитись на кишені пацієнтів, а виключно на — їх хоробу. Необхідним доповненєм безплатно лікарської помочи є безплатні ліки. Кроком до тої реформи є удержавленє аптек. Неправедливим є те, що уряд стає проти сеї вимоги, кажучи, що там підірвуть ся аптичні підприємства. Метою аптек є приготуванє ліків по приписам наукових інституцій. Аптичні-ж підприємства мають тільки одно стремління, найбільше заробити. Тому то ціна ліків досягла нечуваної висоти, самі апткарі усі свої сили присвячують винайденю різних спеціальностей, котрі в дійсности не мають в собі нічого нового, але котрі можна продавати з ще більшим зиском. Коли-б апткарство перестало бути промислом, що рахуєть ся в конжуренцію, на сьому багатому зникав би як суспільний інтерес так і само апткарство. Капіталістичне суспільство має необхідним своїм насльідком визиск робітників. Інтерес капіталіста вимагає, щоби він платив робітникови як можна низьку платню

примушуючи працювати як можна найдовше. Праця злучена з тяжкою небезпекою для здоровля й житя робітників. При капіталістичному ладови робітник живе постійно в неевности перед безробітєм; на випадок хороби, втрати спрмоги працювати, старости, він не є забезпечаний.

Сям катастрофам робітники старають ся допомогти шляхом самопомочи в фахових організаціях Соціал-демократія вважає, що доля робітничої класи не є цілком праватною річею її членів; ціла держава, ціле суспільство заінтересоване в сій долі. Буржуазний лібералізм тримаєть ся сеї засади, що держава не мусить мішати ся в справи робітника з його хазаїном. Хай краще спокійно придивляєть ся, як широкі веретви його горожан висисають ся меншістю і кидаютъ ся в прірву біди? Хіба се не торкаєть ся її власних інтересів? Хіба кожде побільшенє робочого часу не докажує зараз же побільшеня злочинів?

Який тяжкий вплив на упадок моральности має те, що капіталісти, бажаючи неперервної праці, примушують до праці в ночи й жінок! Держава не може в сьому власному інтересі дивити ся спокійно на порядкованє капіталізму, бо се з необхідністю повело би до фізичного й духового знищення широких веретв народу, до упадку культури й цивілізації, а нарешті до знищеня й самої держави.

Соціал демократія бажає тому, аби держава сама законом обмежила капіталістичний визиск. Вона вимагає вилая закона про найдовший допустимий робочий час, про найнижшу допустиму платню, про охорону здоровля робітників при роботі, про охорону його родинного житя і т. д. Сього охоронного законодавства соціал демократія вимагає не тільки для робітників по фабриках, але також для робітників працюючих в полі, лісах, і т. п.

Фармери і соціал-демократія.

(продовженє)

Трости збіжєві, компанії елєвейторів так стиснули канадійських фармерів, що ті без огляду на те чи хотять чи ні, мусять ся піддавати їхній волі, мусять робити те, що до вгоди капіталістам а не їм самим. Що ся квестія не улягає жадному сумніву, то свідчить нам про се теперішнє положенє а відтак поступованє фармерів.

Канадійський фармер працюючи в поті чола ціле літо або й можна сказати цілий рік на своїй фармі, мусить в осени продавати пшеницю чи инший продукт своєї праці за ту ціну яку дадуть йому компанії елєвейторів а не иншу. Навіть най добрійшу пшеницю, коли елєвейтори наповнені, мусить фармер продавати її за безцін, мимо того, що ціна збіжя досить висока. Скажете що се бізнес і так мусить бути. Так се бізнес, однак воно се лайдацький бізнес і не користний шкідливий фармерам. На такий бізнес потрафити ся здобути лиш чоловік без людського почутя, капіталіст, в котрім жадсба грошя ніколи не устає. Він без огляду на те, чи кождий елєвейтор, який приходить до його кишені мав би стати насльідком і тисячі людських трупів, забирє його з як найбільшим едоволенєм.

Властители елєвейторів (спіхлєрів) звязали се в лайдацькі стоваришеня-трости, де укладають ріжні плани після котрих обирають бідне населенє, так як лиш їм подобає ся.

Як фармери бідують се звісно їм самим, та кождому хто ся придивив їх житю ближше. Фармерам здає ся, що они мають дуже велике добродійство, коли компанія дає їм на кредит [борг] машини до оброблювани поля або коли банк випожичає грошя на закупно тих машинів. Се можна назвати добродійством, але не для фармера лиш капіталіста, котрий відтак тягне величезні зиски, здираючи великі процента, котрих фармер не є в спрмогї оплатити ся. В насльід чого капіталісти забирають назад машини а з ними вераз і фарму. — Так фармер (власитель) стає ся нараз бездомним пролєтаром.

Сьому волюму вина лишє темнота яка межє фармерами (переважно українськими) па вує.

Жажда — мати свою власність до того осліплєла вас фармерів, що ви навіть не замічаєте як більшість вас попадає в чим раз то гіршу біду та нужду. Але ті з вас що вже задавлені і зруйновані пізнали, що значать брутална сила капіталізму і не підиракть її віддаючи свої голоси підчас виборів за чарку горівки. Але певно стали або стануть не стороні нашій, щоб адавити ту ненасичену гадливу і перевернути навівшний ганебний лад в котрім дуже велика більшість нуждаєсь.

Фармери! ви знаєте ту саму нужду, що і робітник міський, тому лучіть ся разом з ним під один червоний прапор і боріть ся заважно о належні вам права. Старайтесь захопити законодатні тіла в свої руки бо лиш тоді будете малє спрмогу полічшити своє житя добиваючись більшого та красивого куска хліба. Для полічшеня житя Ви повинні вступати в ряди соціал-демократії, бо тільки она, яко вступниця поневодених, знає потреби бідних мас та бере ся за них завято.

3 ГОЛОД

Оповіданє.

„Молоді літа Пролєтара“

Моя мати лежала бо ціотє днів. Крім лі, що лежала коло мнє, не мала що Ганна, жінка нічного рожа, сама бідна, прїй троха росолу, а мати не хотїла його кажучи:

„Дай моїм бідним мені нічого вже не в я мушу вмирати.“

Як Ганна спитала радо вмирає, відпові:

„О, так! Радо в жаль мені тільки мо них дітїй.“

А день перед сме ворила:

„Тепер мені все нехай з дітїй буде, бути, тільки щоб Бо увільнити мене від їх мук“.

Як вечерїло, при старший брат, що літ та елужив в тім семі у наймах у на киуєв ся до матерї, її руки та плавав:

„Ті руки не будуть вже більше мити, ні скоро не будемо мати рі!“

Як наплакав ся, п зад до свого пана. А молодша сестра п ся в лїжко біля мат зїйшла ніч, стало темно, у нас була мала лямпа, але нафти, так що ми був сьвітла. В тім збули мати:

„Встань, синочку в печі, бо мені дуже“

Я встав запалив гонь запалакоти і жив ся назад в ліж виторїло в печі, збу не мати вдруге та мене:

„Встань та пошу же знайдеш де хот трісок, бо я того з втерджу“.

Так я став дру пошукав і знайшо дерева, яким рба печі.

„Так, так, мій тепер ходи назад д То були останні“

Я заснув і мав с рий не забуду хоє було в сто літ. М лось: Маги вмерла сумно сплакав, лиш дїла ся назад, а я ти не знав, що дія скавав, тішив ся.

В тім я пробудив кімнаті було вже черний погляд з на материнє лице, ло біле. Уста були. Права рука з висає Я ввав її за голою ридати; „Мамо! М на не відповідала. На мій крик проб сестричка, Ми плакийсь час, а пот нам лячно. Ми за бі голову покрив жали так, вмерла моя сестричка, аж чирабі брат, котр вечера знав, що б Нащо вмерла мат не знав про се сказати. І ніхто о рив ся навіть.